

ČRo 6, 18. 8. 2010

Programové prohlášení mezi priority řadí také realizaci reformy terciárního vzdělávání

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Dobrý večer na okruhu Českého rozhlasu 6. Na programu je Studio STOP, které slýcháte každý všední den od 22 hodin a 10 minut. Dnes ho pro vás připravila a bude vás jím provázet Terezie Jirásková. Programové prohlášení ze 4. srpna mezi 5 klíčovými prioritami řadí také realizaci reformy terciárního vzdělávání. Obrisy reformy jsou zatím matné. Nicméně jako i v jiných oblastech i ve školství by se pod vedením koaliční vlády mělo hlavně šetřit. A tak vysoké školy mají v rámci úspor příští rok uspořit 1 miliardu korun. Na vysokých školách by také mělo být zavedeno školné, a to od roku 2013 až 2014. Při stropních nákladech 10 tisíc korun za semestr. Měly by být rozděleny na výzkumné a praktické, pečlivěji kontrolována jejich kvalita, či zpřísněny akreditační podmínky. Dokáží si akademičtí pracovníci a odborníci na reformu vysokých škol pod těmito prioritami představit konkrétní obsah? A co by mělo být cílem reformy vysokých škol? O tom budeme hovořit v dnešním Studiu STOP, které právě začíná. V dnešní relaci uslyšíte ze záznamu názory ministra školství, mládeže a tělovýchovy České republiky Josefa Dobeše, také uslyšíte slova rektora ČVUT Václava Havlíčka a ve studiu pak budou jejich promluvy a názory komentovat a rozvíjet své vlastní teze na toto téma historik a vysokoškolský pedagog Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy Jan Horský, či předseda Rady vysokých škol Vladimír Haasz, který je také členem Rady vlády pro výzkum a inovace. A mohu vám slíbit, že také budeme volat, po telefonu se spojíme s expertem na reformu vysokých škol, členem skupiny NERV Danielem Münichem, který působí v doktorském programu CERGE-EI, tedy společném pracovišti Univerzity Karlovy a Akademie věd. A zde jsou slibovaná slova rektora ČVUT Václava Havlíčka, který reaguje na fakt, že v roce 2011 mají vysoké školy ušetřit 1 miliardu korun.

Václav HAVLÍČEK, rektor ČVUT Praha

Tak, ta 1 miliarda při všem tom, že chápu nutnost úspor a podporuji program nové vlády, která hodlá postupovat velmi opatrně se státními financemi a nezadlužovat stát do budoucna, tak přesto to 1 miliarda je pro nás dost, je velmi nepřijemná. Protože už v posledních 2 letech došlo ke stagnaci a k poklesu financování vysokých škol, čili my už v současné době jsme o miliardu přišli. A další miliarda k tomu představuje už pokles o 10 procent, což právě velmi komplikuje situaci z hlediska reformy. Protože reforma studia, reforma terciárního vzdělávání by měla mimo jiné podpořit výrazněji ty nejlepší univerzity v naší zemi. A pokud absolutní objem peněz klesá, tak takováto podpora, která je potřebná, znamená, že ty, kteří nesplňují ta nejnáročnější kritéria, by čekali hluboký pokles, který může ohrozit samotnou existenci takových škol.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano. Programové prohlášení z toho 4. srpna obsahuje mezi těmi 5 klíčovými prioritami i právě realizaci reformy toho terciárního vzdělávání. Ale v současné době samozřejmě přesně ještě není jasné, jak to ve výsledku bude vypadat. Mediálně se hodně hovoří o zavedení školného. Tak, jak se vám zamlouvá to současné nastavení, tedy ten strop 10 tisíc za semestr při uplatnění zvýhodňujícího koeficientu pro podporu klíčových studijních oborů a s tou vazbou na strategické segmenty průmyslové výroby a služeb. A to školné by mělo být placeno zpětně ve chvíli, kdy občan, nebo tedy student hotový dosáhne průměrného příjmu. Je to jaksi klíčový moment té reformy, či nikoliv?

Václav HAVLÍČEK, rektor ČVUT Praha

Prosím vás, to se možná zdá z hlediska mediálního, jako klíčový moment. Ale klíčový moment té reformy to rozhodně není. Já jsem v zásadě pro zavedení školného, protože má určité výhody především zvýšení motivaci studentů a tak dále. Ale přiznám se, že nerozumím tomu, co je uplatnění zvýhodňujícího koeficientu pro podporu klíčových studijních oborů. Zda to znamená, že studijní obory, které jsou, dejme tomu, inženýrské obory, o kterých, na které je trochu menší zájem studentů, ale kde chybí spousta kvalifikovaných pracovníků pro naše hospodářství, pro náš průmysl, tak jestli to znamená, že by tam měli platit studenti menší školné nebo naopak, že by měli platit větší školné, to asi ne. Protože to vzdělání v těchto oborech je výrazně dražší. 10 tisíc korun za semestr představuje ani ne čtvrtinu nákladů na studium ve finančně náročnějších oborech. To znamená v oborech přírodovědných, lékařských, uměleckých a technických.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

A jaké základní cíle by tedy ta reforma vysokých škol měla mít?

Václav HAVLÍČEK, rektor ČVUT Praha

Základní parametry, které v současné době nejsou jasné, protože já jsem si studoval to programové prohlášení vlády, obsahuje řadu dobrých myšlenek, ale spousta jich je samozřejmě vzhledem ke stručnosti nedopracovaná a nejasná z hlediska praktické aplikace. Takže se v tomto okamžiku, kdy ještě neznáme koncept politiky nového vedení ministerstva školství, je obtížné se k tomu vyjadřovat. Ale klíčové je skutečně, podle mého názoru, zajištění diverzifikace vzdělávacího systému. To znamená, aby na ty, na ta pracovní místa, pro která stačí vysokoškolská kvalifikace s menšími teoretickými nároky, bylo možno vychovávat kvalitní bakaláře, určené pro praxi. A aby tyto bakaláře akceptovala širší veřejnost. Zahraniční firmy, nebo firmy se zahraniční účastí bakaláře akceptují. Ale české firmy a česká veřejnost pořád bakaláře vnímá často jako nedostudovaného vysokoškoláka, což není pravda. A ministerstvo školství samo k tomu přispívá tím, že právě pro pedagogické pracovníky odmítlo koncept diverzifikovaného studia a vyžaduje pořád plné vysokoškolské nejméně pětileté vzdělání i pro učitele základních škol. Tím samo přispívá k tomu, aby veřejnost vnímala bakaláře jako nedostudované inženýry, v případě nás technických vysokých škol.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Dobře. A to znamená, co by přispělo ke změně? Asi by nepostačovalo, kdyby třeba pedagogové základních škol mohli mít bakaláře vystudovaného ...

Václav HAVLÍČEK, rektor ČVUT Praha

Podle mého názoru by bakalářské vzdělání pro učitele základních škol mělo být postačující.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Dobře. A myslíte si, že by poté společnost začala to bakalářské ukončené vzdělání vnímat jako plnohodnotné?

Václav HAVLÍČEK, rektor ČVUT Praha

Je to první krok k tomu a je to potřeba dělat a prosazovat ve všech oborech. Chápu a rozumím tomu, že pro lékaře bakalářské vzdělání je nedostatečné. Lidské tělo je tak složitý systém, že vyžaduje pro svoji "údržbu", teď mluvím trochu technokraticky, opravdu špičkové pracovníky. Ale nevěřím tomu,

co se podařilo prosadit lobby právníků, že právnické vzdělávání má smysl jenom jako dlouhé pětileté. Proč by bakalář právnický nemohl dělat právnického koncipienta?

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano, to jsou jistě zajímavé podněty. A myslíte si, že vejdou do praxe?

Václav HAVLÍČEK, rektor ČVUT Praha

Já si myslím, že vejdou, ale je to běh na dlouhou trať. Nebude to za rok, a asi ani ne za 3 či 4 roky.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Dobře. Ještě by mě zajímalo, jakou máte představu samozřejmě v tom světle těch dostupných informací z toho programové prohlášení? Budou některé školy vysoké zanikat, nebo nějak se proměňovat právě v tom smyslu, že nebudou třeba výzkumnými školami, pakliže nevykazují ty výzkumné výsledky, bude vůbec nějaká škola ochotná k takové změně?

Václav HAVLÍČEK, rektor ČVUT Praha

Já se domnívám, že není smysluplné, aby zanikaly školy, které zajišťují přijatelnou kvalitu vysokoškolského vzdělávání. Myslím si, že to splňuje v současné době většina, ne-li všechny veřejné vysoké školy. A i podstatná část škol soukromých. Pochopitelně ty školy, které jsou nekvalitní, nebo které by poskytovaly vysokoškolské diplomy bez řádného absolvování všech požadavků studijních programů, tak ty by opravdu měly zaniknout. Dále si myslím, že integrace vysokých škol do menšího počtu kvalitnějších škol by také prospěla tomu, aby naše terciární vzdělávání bylo srovnatelné se světem. Ale určitě není důvod k tomu školy jen tak pro nic za nic zavírat.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Slyšeli jste slova rektora Českého vysokého učení technického Václava Havlíčka.

A jaké priority bude prosazovat v rámci reformy vysokých škol ministr školství, mládeže a tělovýchovy Josef Dobeš?

Josef DOBEŠ, ministr školství /VV/

Priority, tak je to více měřit kvalitu té vysoké školy oproti kvantitě. Druhá věc je pokračovat v diverzifikaci vysokých škol, kdy je potřeba mít ty vysoké školy rozděleny na ty, kde se provádí výzkum, na ty vzdělávací vysoké školy, popřípadě vysoké školy praktické, kde by tím nejvyšším stupněm mohl být titul bakalář. Tak to je druhá věc. Třetí věc je zpřísnit a podpořit kontrolu, jinými slovy akreditační komisi. Tak to jsou tři věci. Čtvrtá věc nepochybně ta nejméně populární je zavedení takzvaného odloženého školného v akademickém roce 2013 - 2014. A rok předtím mít nastavenou síť sociální, to znamená mít sociální stipendia, půjčky, na studium za výhodných podmínek.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Když si vezmu pasáž z toho programového prohlášení, tak tam je pasáž, která se týká právě zavedení školného. A v tom programovém prohlášení se píše, že odloženého školného s termínem zavedení od akademického roku 2013 - 14 při stropních nákladech 10 tisíc na jeden semestr. A při uplatnění zvýhodňujícího koeficientu pro podporu klíčových studijních oborů s vazbou na strategické segmenty průmyslové výroby a služeb. Zda máme tomu rozumět tak, že vysoké školy, například technického typu, kam se hlásí menší počet studentů, kteří však v praxi následně chybí, tak budou třeba zatíženy nižší částkou toho školného? Nebo co si pod tím jinak máme představit?

Josef DOBEŠ, ministr školství /VV/

Ano, chceme zvýhodnit některé směry, zejména technické. A to tak, že by se tam ta například ta výše toho školného mohla být jen ve výšce, ve výši 50 procent, 20 procent, to je na diskusi uvnitř nás, uvnitř vlády. Ale zejména na diskusi s odborníky, s rektory, s Radou vysokých škol. Je potřeba si pojmenovat strategické obory, nedostatkové obory a tímto stimulem motivovat, motivovat studenty, aby šli na tyto obory. Na druhou stranu je potřeba říct, že školné není samospasitelné v tom financování vysokých škol. Je to spíš taková spoluúčasť, bych to tak nazval.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Dobře. Jakým způsobem, pokud postoupíme dále, chcete zpřísnit ty akreditační podmínky?

Josef DOBEŠ, ministr školství /VV/

To je velká diskuse a je potřeba ji otevřít. My na, při vyjednávání v trojkoalici jsme tohle nastavili velmi obecně. Ale je potřeba se bavit, jaké dát větší pravomoci, je to jedna cesta, akreditační komisi. Já v tuto chvíli vidím, že minimálně stačí dát politickou vůli a politickou podporu akreditační komisi. Což, myslím, prvním krokem bylo bezkonfliktní a rychlé dovolení členů akreditační komise a zvolení staronové předsedkyně akreditační komise. Já myslím, v souvislosti s tím, co se v tuto chvíli odehrává v Plzni, je potřeba, aby nejenom ministr školství, ale vláda jako celek se postavila za akreditační komisi a vyzvala ji, aby nekompromisně postupovala. Protože to, čeho jsme dneska svědky, kdy pan bývalý děkan Zachariáš s panem rektorem hovoří o odstupu 25 platů ve chvíli, kdy byla hrubě poškozena prestiž této vysoké školy. Je tristní a ukazuje to nedokonalý a nedůsledný stav této věci.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Pojďme k té diverzifikaci vysokých škol na výzkumné a praktické. Domníváte se, že ty školy, které nebudou vykazovat dostatečné výzkumné výsledky, se snadno vzdají svého výzkumného postavení a stanou se praktickými?

Josef DOBEŠ, ministr školství /VV/

To je, já si myslím, že tohle úzce souvisí s financováním a změnou hodnocení těch vysokých škol. Je potřeba, já nevím, jestli se snadno vzdají, ale je třeba k tomuhle, k tomuhle směřovat a toto oceňovat. Je potřeba oceňovat kvalitní výzkum na vysokých školách a ta škola by to měla pocítit. Z druhé strany já vidím ještě větší problém v té efektivizaci, na které ministr školství nemá nejmenší šanci působit. Té síti těch vysokých škol, protože ta síť je poměrně rozvinutá, demografie studentů působí spíše depresivně. To znamená studentů ubývá. Systém škol je výrazně vyšší než je třeba, když to srovnáme s Anglií a u nás, v Anglii je o něco více vysokých škol, a je tam šestkrát více obyvatel, jo. To znamená ta naše síť je výrazně nadhodnocená a je třeba dospět k nějaké racionalizaci, k nějakému efektivnímu slučování, zejména v regionální úrovni.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

To znamená, že by školy jednotlivé se měly spíše slučovat než že by měly zanikat?

Josef DOBEŠ, ministr školství /VV/

Já si myslím, že, já si myslím, že demografický vývoj k tomu povede. A já bych byl rád, kdyby k tomu vedly ekonomické nástroje, které budou čím dál více ohodnocovat kvalitu oproti kvantitě.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Dobře. Dostal jste se tedy k tomu poslednímu bodu. Jak lépe měřit kvalitu vysokých škol? Což je jednou z vašich priorit.

Josef DOBEŠ, ministr školství /VV/

Tak, už v tuhle chvíli v těch 5 procentech je tam nastaveno, že se na těch vysokých školách jako bonus hodnotí věda a výzkum. A hodnotí se tam úroveň a kvalita profesorů a docentů, takzvaný ten rejstřík profesorů a docentů, které ministerstvo má. A třetí věc je, oceňuje se mobilita, mobilita studentů. Já bych k tomu ještě chtěl dodat, a to je možná další věc, co dát do toho hodnocení vysokých škol, je hodnocení /nesrozumitelné/ akreditační komise a ten čistý proces na té vysoké škole.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Hovořil ministr školství Josef Dobeš.

A hosty dnešního vydání Studia STOP, kteří slyšeli předchozí názory ministra školství Dobeše, či rektora Českého vysokého učení technického Václava Havlíčka, jsou předseda Rady vysokých škol Vladimír Haasz, který je také členem Rady vlády pro výzkum a inovace. A také historik a vysokoškolský pedagog Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy Jan Horský. Pánové, dobrý večer vám přeji.

Vladimír HAASZ, profesor, předseda Rady vysokých škol, člen Rady vlády pro výzkum a inovace

Dobrý večer.

Jan HORSKÝ, historik, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Dobrý večer.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Dovolte mi v úvodu než vás nechám, prosím, reagovat na to, co jste slyšeli. Budeme podrobně rozebírat, co pánové říkali, tak mi dovoluňte připomenout slova premiéra Petra Nečase, který v Poslanecké sněmovně před hlasováním o důvěře koaliční vládě zdůraznil, že je cílem vlády v oblasti školství, mimo jiné zavést systém provázanosti vysokých škol s výzkumem a vývojem, definovat výzkumné univerzity, to leží na srdci zřejmě všem. A také důraz kladl na základní školství. V této souvislosti tedy připomínám slova ministra školství Dobeše, která uvedl pro Hospodářské noviny 16. 7., tak řekl, já nevidím to gro reforem v terciárním školství, teď je hlavně třeba začít reformy v regionálním školství. Reforma vysokých škol podle jeho názoru začíná už mateřských a základních školách. Proto se na něj chce v první řadě zaměřit. Tato slova mi v rozhovoru také potvrdil, tuto část jsme již nevysílali, ale řekl, že si za tím stojí. Jak tedy, pánové, vnímáte vy návaznost školství z hlediska mateřského základního, potažmo vysokých škol. Bylo by opravdu dobré začít v mateřských a základních školách, pane profesore Haaszi?

Vladimír HAASZ, profesor, předseda Rady vysokých škol, člen Rady vlády pro výzkum a inovace

Nevím, jestli je v mateřských školách, ale rozhodně z základních škol začít třeba je a u sekundárního vzdělávání rozhodně.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Kde tam jsou mezery základní?

Vladimír HAASZ, profesor, předseda Rady vysokých škol, člen Rady vlády pro výzkum a inovace

V současné době kvalita absolventů středních škol, které přicházejí na vysoké školy, rozhodně není taková, jakou bychom si alespoň v technických a přírodovědných oborech představovali. Já myslím, že zejména i na těch základních, ale zejména pak na středních školách se žáci učí o věci přemýšlet, ale učí se věci biflovat z paměti, to stále přetrvává. Oni jsou zvyklí, že dostanou například u písemky jeden typ příkladu a pokud se maličko obmění, typově je to stejný příklad, ale zní trochu jinak, nejsou schopni to řešit. To vidíme u přijímacích zkoušek potom na vysoké školy, a zejména v prvních ročnících. Nedostatek logického myšlení, nedostatek přemýšlení nad podstatou jevu a dle mého názoru velmi to ovlivňuje zřejmě, protože nemám přímé důkazy, zřejmě nižší úroveň výuky přírodovědných předmětů a matematiky. Zejména. Tady nejde o matematiku jako takovou, ale o logické myšlení. Můj podstatně starší kolega řekl, ono je jedno, jestli je to matematika, nebo latinská gramatika. Ono je to z tohoto pohledu podobné.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Názor pana doktora Jana Horského?

Jan HORSKÝ, historik, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Skutečně si myslím, že dneska se na vysokých školách setkáváme u velké části studentů s jakýmsi deficitem schopnosti podmíněně myslet. A opravdu je úplně jedno, jestli to je v oblasti matematiky, nebo logistiky. Ten problém je opravdu dán tím, že dnešní studenti nejsou těmi nižšími stupni škol naučení vlastně analyzovat text, nebo analyzovat nějakou matematickou úlohu tak, aby jí vlastně rozuměli, oni jsou naučený ji nějakým způsobem vyřešit, ale ne ji analyzovat. A z tohoto hlediska by možná mělo smysl od sebe pojmově odlišit vzdělanost a naučenost. A ta naše školská soustava stále vede spíš k tomu, že žáci, studenti jsou naučení. Mají jakousi sumu naučených znalostí, ale nejsou vlastně vzdělaní. Protože vzdělanost je způsobilost analyzovat, způsobilost identifikovat problémy, způsobilost rozebírat tyto problémy, nějak je řešit a tak dále. A to vlastně ta školská soustava příliš studentům neposkytuje. A já si myslím, že v té školské soustavě ty vysoké školy dneska u nás jsou ještě ty nejlepší. Že skutečně ten problém té, dejme tomu, problém určitého deficitu vzdělanosti v české společnosti je problémem těch nižších stupňů škol.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Dobře. Ale jak pedagogové základních škol budou najednou rozvíjet u svých žáků schopnost analýzy textu, kreativního myšlení, jak se tomu také říká, šetření OECD ukazují, že právě v těchto oblastech jsou naši žáci horší, zaostávají a v takových těch dovednostech, kde je více třeba se namemorovat, tak že tam to zvládají. Vladimír Haasz.

Vladimír HAASZ, profesor, předseda Rady vysokých škol, člen Rady vlády pro výzkum a inovace

Já se domnívám, že se jedná o takové podvědomí i společnosti, protože řadu let například věci, nebo předměty oblasti exaktní byly nějakým svým způsobem podceňovány. Viz třeba matematiku do státních maturit nikdy. Teď to tedy hodně z vulgarizují. A tohle všechno potom vede k tomu, že jakmile ve vědomí rodičů, žáků je to, že není třeba se naučit exaktně myslet, exaktně analyzovat, ale že stačí se jenom něco naučit, i když samozřejmě určitý základ vědomostí je nezbytný, ale nesmí se přeceňovat. Tak potom těžko s tím může i dobrý kantor něco udělat.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Jan Horský, chcete doplnit ještě? Jak tady učitele motivovat, jak to zařadit do té reformy? Byť třeba nepsané.

Jan HORSKÝ, historik, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Asi jedna z nejsložitějších otázek. Ono skutečně platí to, že je asi i těžko rozhodnout, jestli problém je ve školském systému, problém je v tom, co vlastně chce společnost po tom školském systému. To je skutečně asi těžko rozhodnout. Těch různých cest, různých, dejme tomu, i vysokými školami konaných doškolovacích nebo kurzů pro učitele, se konalo na různých fakultách mnoho. A myslím si, že občas pomohly. Takže jako to zas není tak jako úplně beznadějná situace. Ale je to určitě jeden z nejsložitějších problémů a on obecně souvisí s celkovým klimatem ve společnosti. On souvisí s tím, nakolik, dejme tomu, v nějakém diskusebním poli té společnosti jsou ty výchozí věcné argumenty. Racionální argumentace, nakolik naopak je tím diskurzem té společnosti spíš průchozí ideologický, demagogický způsob zjednodušování. A to je zacyklené a je těžko říct, odkud to uchopit, aby se to dalo pomalu rozmotávat a napravit.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Dobrá, posuňme se o kousek dále. Oba vaši předřečníci, kolegové hovořili o postavení bakalářů v České republice. Jak by se mělo podle vás proměňovat a co by jaksí změnilo to postavení bakalářů ve společnosti tak, aby jejich vzdělání bylo vnímáno jako plnohodnotné? Vladimír Haasz.

Vladimír HAASZ, profesor, předseda Rady vysokých škol, člen Rady vlády pro výzkum a inovace

Já tady asi mnoho navíc k tomu, co říkal pan profesor Havlíček, neřeknu.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ale souhlasíte s ním?

Vladimír HAASZ, profesor, předseda Rady vysokých škol, člen Rady vlády pro výzkum a inovace

Souhlasím s ním ...

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Je potřeba podpořit toto postavení.

Vladimír HAASZ, profesor, předseda Rady vysokých škol, člen Rady vlády pro výzkum a inovace

... a domnívám se, že skutečně zejména v té oblasti spíš sociálních a humanitních studií a tak dále, tam jde zejména o to, že v, nevím, ale, takhle. Pokud je mi známo, tak například v platovém žebříčku, v těch platových tabulkách státní správy a tak dále, nevím nakolik, je tam uzákoněno povinné vzdělání na úrovni bakaláře pro určité stupně. Je to totéž, co říkal pan profesor Havlíček o právnících a soudních úřednících. Já myslím, že obdobně to je ve státní správě a toto by rozhodně pak přispělo k lepšímu vnímání titulu bakalář.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

A stejně tak hovořil o pedagogích základních škol. Myslíte, že i tam je dostačující vzdělání bakalářské?

Vladimír HAASZ, profesor, předseda Rady vysokých škol, člen Rady vlády pro výzkum a inovace

Já osobně se domnívám, protože bakalářské vzdělání může být klidně čtyřleté, že to možné je.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Stejná otázka pro vás, Jan Horský.

Jan HORSKÝ, historik, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Já bych možná s tím posledním úplně nesouhlasil. Protože problém je ten, že skutečně ono to učitelství je opravdu velice náročné povolání. Jde akorát o to ty kvalitní absolventy učitelského studia do těch škol potom dostat. To je, to jsou od sebe asi 2 oddělitelné problémy. Ale jinak bych plně souhlasil s tím, co tady zaznělo. Možná bych měl upozornit, že je dobré si uvědomit, že oni vlastně nám vznikly 2, svým způsobem, typy bakalářského studia, kde je ten vysloveně profesní. A tam asi je nesporné, že by se mělo respektovat to, že student prostě končí bakalariátem a bakalariát je plnohodnotné ukončené vysokoškolské vzdělání. Ale potom na mnoha fakultách díky tlaku, který na ty fakulty kdysi byl, aby se rozdělovala studia na bakalářské a magisterské, vznikl vlastně typ bakalářského studia, který je vlastně obecným úvodem do nějaké problematiky nějakého oboru. Je to obecné bakalářské studium biologie. A potom magisterské se větví na specializovaná studia. A tam ...

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Promiňte, ale to obecné bakalářské biologické vlastně to lidem k ničemu moc není. Jestli tomu dobře rozumím.

Jan HORSKÝ, historik, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

No, to je právě problém. Ono, podle toho, jak na které fakultě se založí, jo. Ale je to tak. Ale máte v zásadě pravdu, je to tak, že to je myšleno tak, že skutečně to je základ a na něj potom má být navázané magisterské studium. A tam je dost těžké asi skutečně toto studium ukončit teda tím bakalariátem. Takže i v těch úvahách o tom, jestli bakalariát je nebo není plnohodnotné studium, je dobré zohlednit tohleto, že jsou dneska běžně vlastně na českých vysokých školách, ale nejen na českých, 2 typy bakalářského studia.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

A ještě by mě zajímalo to postavení bakalářů, tedy lidí, kteří vystudují bakalářský obor, měli by být víc respektováni? Nebo to samotné vzdělání jako úplně vzdělání?

Jan HORSKÝ, historik, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Ale asi nejsou zase všichni vnímání úplně špatně. Já si myslím, že toto je skutečně velice, velice individuální, velice ...

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

V kterém oboru jsou vnímání dobře z vaší zkušenosti?

Jan HORSKÝ, historik, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Já mohu, dejme tomu, mluvit za naše studenty bakalářského studia humanitní vzdělanosti, kteří vlastně s tím svým titulem bakalářským se mohou celkem dobře uplatnit. Nemusí nutně navazovat magisterským studiem.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Dobře. Můžete kdyžtak rozšířit ty řady těch oborů, kde si myslíte, že by toto bakalářské vzdělání bylo postačující?

Jan HORSKÝ, historik, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Lze, dejme tomu, si je odstavit koneckonců i na, já nevím, filozofických fakultách, matematicko-fyzikálních fakultách nějaký, dejme tomu, nižší stupeň studia ukončený bakalariátem, kdy ten člověk může, dejme tomu, odejít jako IT odborník. A tak dále.

Vladimír HAASZ, profesor, předseda Rady vysokých škol, člen Rady vlády pro výzkum a inovace

Samozřejmě je to možný i v technických oborech. A existuje snad první hned, nebo, byla to první veřejná vysoká škola neuniverzitního typu v Jihlavě, která typicky takovéto bakaláře vychovává. Samozřejmě většina z nich odchází do praxe. Ale není problém, aby pokračovali ve studiu na kterékoliv technické univerzitě. Není problém částečně doplnit třeba chybějící teoretické základy a podobně.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Milí posluchači, jak jsem slibovala, spojení s odborníkem na reformu vysokého školství, expertem, členem skupiny NERV Daniele Münichem, který působí v doktorském programu CERGE-EI, tedy společném pracovišti Univerzity Karlovy a Akademie věd. Dobrý večer.

Daniel MÜNICH, člen skupiny NERV, odborník na reformu vysokého školství

Dobrý večer.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Tak, já vás poprosím. Pokud krátce jenom shrnu, my jsme tady v tom našem předchozím povídání vyslechli slova ministra školství Dobeše, který shrnul své priority týkající se reformy vysokých škol na odložené školné, zpřísnění akreditačních podmínek a rozdělení vysokých škol na výzkumné a praktické. A také chce pečlivěji a lépe měřit kvalitu vysokých škol. Tak, jaké jsou z toho vašeho odborného pohledu cíle té reformy vysokého školství? Shodujete se, případně můžete shrnout, co je z vašeho úhlu pohledu nejpodstatnější v této oblasti?

Daniel MÜNICH, člen skupiny NERV, odborník na reformu vysokého školství

Já se s tím víceméně shoduji. Možná bych doplnil, že ještě důležitější než to školné jsou půjčky a finanční pomoc studentům. Což je krok, kterému musí předcházet zavedení školného. Proto je to teda větší priorita. A ta druhá věc s tím úzce souvisí. A to je mnohem větší, lepší informovanost o, řekněme, celém vysokém školství až do úrovně jednotlivých oborů programu, aby si každý /nesrozumitelné/ tedy tu mohl najít srovnatelné údaje, velice podrobné a mohl si dělat srovnání.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

To znamená připravujete nějaký návrh na to, jakým způsobem vytvořit nějakou stránku, kde všechny tyto informace budou?

Daniel MÜNICH, člen skupiny NERV, odborník na reformu vysokého školství

Tak dnes téměř právě začal a ta diskuse byla velice stručná a jednoduchá. Dohodli jsme se, že zásadní ekonomická záležitost jsou právě ty půjčky. A finanční pomoc studentům. A že tam je potřeba rozhodnout nebo doporučit způsob, jakým se do toho systému dostanou peníze do toho začátku, protože se jedná o několik miliard každý rok a tam je to zcela zásadní rozhodnutí, kudy dál. Takže například. A druhá věc, kterou považuju já za hodně důležitou, je právě ta mnohem lepší informovanost všech. Nejen uchazečů, studentů, ale i zaměstnavatelů a širší veřejnosti o tom, co se na jednotlivých školách děje. Protože pokud chceme mít konkurenceschopné školy, které si navzájem konkurují, tak chceme, aby uchazeči věděli velice dobře, z čeho si mohou vybírat, kde je lepší nabídka, která jim lepší vyhovuje a kde naopak jsou třeba nějaké problémy.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

To znamená, vy si myslíte, nebo členové NERVu a vy, coby hlavní odborník na reformu vysokých škol, že těch informací nemají studenti a občané dost o vysokém školství? Z čeho tak usuzujete?

Daniel MÜNICH, člen skupiny NERV, odborník na reformu vysokého školství

Tak, tohleto přímo jsme neprobírali na nějakou, abychom zase nespojovali, to je součástí celé té strategie reformy vysokých škol a je to široce doporučováno OECD. Prostě systém by měl být velice průhledný, přehledný pro všechny účastníky, i ty externí. Protože pak řada těch činností bude efektivních prostě pouze proto, že všichni všechno vědí. A najedno..., ten systém nefunguje v mlze. To je všechno.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Vysoké školy mají šetřit. Mají ušetřit v příštím roce 1 miliardu. Jak se jich to dotkne prakticky? Bude to problém, anebo je to částka, která se dá snadno ušetřit?

Daniel MÜNICH, člen skupiny NERV, odborník na reformu vysokého školství

Pokud to nastane, tak vysoké školství ...

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano, je to v jednání.

Daniel MÜNICH, člen skupiny NERV, odborník na reformu vysokého školství

... se určitě nějak poperou, nebude to konec světa, ale příjemné to nebude. Budou se prostě některé věci, které byly plánovány, krátit a odsunout si je do budoucna.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Vladimír Haasz.

Vladimír HAASZ, profesor, předseda Rady vysokých škol, člen Rady vlády pro výzkum a inovace

Já bych s vstoupil ještě do toho krácení. V současné době se dokonce uvažuje, nebo podle informací pana náměstka Hajna by ta částka mohla být i podstatně vyšší. Mohla by být dvojnásobná, nebo i o něco více. Takže tam problémy, pokud to bude okolo těch minus 10 procent, určitě nastanou. Zastaví se řada projektů. Bohužel zřejmě nám bude stárnout dále i akademický sbor, protože samozřejmě

mladší schopní kolegové, pokud my je dobře nebudem schopni zaplatit, tak nám odejdou do praxe, kompenzovat toto například v rámci operačních program z Evropské unie /nesrozumitelné/ nebo vzdělávání pro konkurenceschopnost není tak úplně jednoduché v oblasti vysokých škol. A navíc ještě se to netýká pražských vysokých škol, protože to byla jedna část, jakou pan ministr zmínil při setkání s předsednictvem Rady vysokých škol, že by bylo možné kompenzovat ty propady v příštím roce. Ale zatím úkol byl ušetřit zhruba 4,7 miliardy, myslím, v celém resortu školství. A na vysoké školy byl předpoklad kolem 2,4 miliardy. To jsou poslední informace, které mám.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Poslední otázka ještě pro vás, Daniel Münich, vy jste se zmínil, že jste především hovořil o těch finančních půjčkách v rámci zavedení školného. Tak, je školné tím nejpodstatnějším, anebo je to jaksi nyní to, co média nejintenzivněji vypichují a myslíte si, že to je problém, že se hovoří především o penězích, o zavedení školného?

Daniel MŮNICH, člen skupiny NERV, odborník na reformu vysokého školství

Školné určitě není to nejpodstatnější. Znovu zopakuji. Nejdříve je potřeba zavést systém půjček na studentské živobytí. A teprve potom může začít diskuse o zavedení školného. Samotné zavedení školného není nijak složitý technický problém, ani legislativně to není problém. Problém je zavést systém studentských půjček a splátek. To je legislativně a technicky hodně náročná věc.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

A ty půjčky a splátky, jakou máte představu, že by bylo nejlépe toto provést?

Daniel MŮNICH, člen skupiny NERV, odborník na reformu vysokého školství

Těch možností je samozřejmě několik. Nejlepší by bylo jít do něčeho osvědčeného, vyzkoušeného, co ve světě funguje, co mají ve Velké Británii. To znamená, studenti platí školné hned, ale mohou si na to půjčit. Všichni studenti dostanou půjčku za stejných podmínek. A /nesrozumitelné/ kdo jsou jejich rodiče, jestli jim chce někdo ručit nebo ne. A splácí až když vydělávají dostatek peněz na to, aby si ty splátky mohli dovolit. Je to takový průběžný systém financování, jako je penzijní systém, ale ty peníze tam tečou obráceným směrem a ten stát tam má obrovskou roli, protože jako v penzích.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Dobře, ještě nechme reagovat vašeho pana kolegu, Vladimír Haasz.

Vladimír HAASZ, profesor, předseda Rady vysokých škol, člen Rady vlády pro výzkum a inovace

V této části samozřejmě souhlasím s kolegou Münichem. A dle mého názoru to školné by mělo mít zejména motivační charakter. Čili ne, že je to spása financování vysokých škol, to vůbec ne. Ale mělo by to motivovat jak studenty, aby přistupovali zodpovědně ke studiu, což se v řadě případů v současné době neděje, nevím, jaké měli zkušenosti moji kolegové, ale já to vidím dost často zejména u prvních ročníků. A svým způsobem i motivační pro akademické pracovníky. Protože ten student, když si za něco bude platit, tak bude taky vyžadovat nějakým způsobem zvýšení kvality. A začnou se více zajímat o to, jakým způsobem jsou připravovány studijní plány, co se může, co se nemůže. Vidíme to například teď v tom, ten nízký zájem studentů v tom, když jsou volby do akademických senátů, které mohou velice závažným způsobem ovlivňovat kvalitu a vůbec chod školy. Že účast studentů je mizerná, 10, 15 procent, málokdy se to přehoupne přes 20 procent. A potom samozřejmě si pouze stěžují, že něco není. Ale mohou to přitom ovlivňovat.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Daniel MÜNICH, ano, prosím.

Daniel MÜNICH, člen skupiny NERV, odborník na reformu vysokého školství

Ještě tam byla druhá strana, to je univerzita. A ten systém je koncipován tak, že kvalitnější školy, který mají lepší nabídku, budou moci stanovit vyšší školné. A když jsou nějakým způsobem srovnáme je s tím, co dostanou od státu školy, ten normativ se tomu říká, tak okolo 30 tisíc na studenta v těch humanitních a společenských oborech. Tak to školné maximální by bylo dalších 20 tisíc na studenta. Což je 2 třetiny toho, co dnes dostávají. A znamená to, že by konečně v tom systému ty kvalitní poptávané školy získaly výrazně více prostředků než ty méně poptávané. Aneb ty kvalitní a poptávané by měly možnost dalšího růstu. A byla by tam, jaksi asi automatická diverzifikace těch škol a jakási selekce té kvality od té nekvality.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Jak tedy správně a lépe měřit kvalitu vysoké školy?

Daniel MÜNICH, člen skupiny NERV, odborník na reformu vysokého školství

Tam musíme být velice opatrní. Protože není jediné měřítko kvality. Dokonce by se dalo říci, co student, co zaměstnavatel, to jiné, trochu jiné měřítko kvality. A proto, když jsem na začátku mluvil o informačním systému, neříkal jsem žebříčky, protože vlastně každý člověk má jiný trochu žebříček. Takže kvalita se velice špatně měří, protože to není veličina, která by měla 1 rozměr, ale je to mnohazměrná veličina.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Říkáte mnohazměrná, můžete uvést některé strany, aspoň toho rozměru pro představu.

Daniel MÜNICH, člen skupiny NERV, odborník na reformu vysokého školství

Tak, určitě zajímavá informace o míře nezaměstnanosti absolventů školy. Ale pak musíme vzít v potaz tu nezaměstnanost hned po škole. V řadě oborů trvá relativně dlouho, než si najde zaměstnání a někde naopak přidáte jedno zaměstnání za druhým, než najdete to pravý. Takže člověk musí být opatrný při té interpretaci tohoto ukazatele. Výdělky stejným způsobem, výdělky těsně po škole nemusí říkat nic o tom, kolik si vydělá člověk s budoucností. Nefinanční přínosy vzdělávání se poměrně těžko měří a mohou být poměrně zásadní. Myslím tím společenské i pro jednotlivce, i pro společnost. Takže my tady na to dneska nemáme moc prostor, ale velice opatrně. U nějakých jednoznačných měřítek kvality.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Dobře. Tak, já abych vám splnila moje slovo, nebo dodržela, pokud máte víc času, tak samozřejmě budu ráda, pokud trvá to, že jenom těch 10 minut, tak se s vámi rozloučím, pane docente. Co vy na to?

Daniel MÜNICH, člen skupiny NERV, odborník na reformu vysokého školství

No, já už jsem přestěhován ...

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Můžete být ještě chvíli ve spojení?

Daniel MÜNICH, člen skupiny NERV, odborník na reformu vysokého školství

No, tak ještě chvíli můžu.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Dobře, tak budeme rádi. Tak, prosím, ještě, pane profesore, Vladimír Haasz. Krátce a jinak už vám ...

Vladimír HAASZ, profesor, předseda Rady vysokých škol, člen Rady vlády pro výzkum a inovace

K té poznámce multikliterální hodnocení. Samozřejmě, protože tady taky závisí na typu vzdělávacího programu. U bakalářských nebo u škol zaměřených výrazně na bakalářská studia samozřejmě to hodnocení kvality bude vycházet z jiných kritérií než u typických "výzkumných univerzit.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Konečně se dostává ke slovu pedagog vysokoškolský, historik Jan Horský z fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy. Tak, nejdřív řekněte, co máte na srdci a pak doplním, co jsem vám nedala příležitost.

Jan HORSKÝ, historik, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Já bych se chtěl vrátit jednak k tomu školnému.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Školné, ano, prosím.

Jan HORSKÝ, historik, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Jedno téma, které bych ještě chtěl znova o něm mluvit. Já teda se přiznám, že nejsem stoupenec školného. Pochopitelně, pokud politická reprezentace rozhodne, že bude, tak to budu respektovat, to jako nehodlám činit žádný odpor. Ale myslím si, že by nebylo od věci uvažovat o tom, jestli by nemělo smysl školné zavést takové jakési negativní prospěchové stipendium. To je skutečně, ze zákona se pokusit stanovit, že od školného jsou osvobozeni ti, co studují v doporučené době studia a co studují s určitým prospěchem. Pak si myslím, že by skutečně to školné začalo mít motivační charakter. Pokud toto nebude a bude to necháno pouze na stipendijní programy univerzit, bojím se, že jako to nebude tolik využíváno jako kdyby to byla podmínka v zákoně. To je jedna poznámka k tomu školnému. A druhá ještě, my jsme tady, ještě než se pan kolega s námi spojil, mluvili o tom, že existuje jakýsi rozdíl mezi naučeností a vzdělaností. A já se trochu bojím toho, že ve společnosti většinou není ani tak požadavek pouze, nebo, jaksi poptávka po vzdělání, ta možná je tak u 10, 15 procent společnosti. Ale je spíš poptávka po získání vysokoškolského diplomu. Čili o nějaké naučenosti, která není nutně kvalitou. A je otázka, je to pochopitelně věc jako, že ho tady držím schválně, abych jaksi vyklenul tu protipozici, ne, že bych jako si nebyl vědom toho, že teďka jsem trochu jako demagogický. Ale je otázka, nakolik to, že my vůči těm vysokým školám jako vytvoříme ten tlak, který má vyvolat to školné na ně, tak jestli náhodou nevystavíme spíš tomu tlaku té průměrnosti, která nechce vzdělávání, ale chce titul a chce jaksi naučenost, nikoliv vzdělanost. To je jako taková schválně provokativní poznámka. A ještě jedna kolem toho školného. Ono tady se právě projeví problém toho, že zároveň aspoň teda Bílá kniha počítá s omezením funkce, nebo ověření nové akademických senátů. A v tu chvíli se vlastně těm studentům, kteří mají platit to školné, bere jeden z nástrojů, jak můžou kontrolovat kvalitu vysokých škol.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Jenom, prosím, ještě řekněte, tady Daniel Münich a i Vladimír Haasz hovořili o kvalitě vysokých škol, ale vlastně, promiňte, více Daniel Münich o tom, jak by se měly měřit. Tam jedním z kritérií by mohlo být třeba to, jak se studenti té konkrétní školy uplatní na trhu práce, zda jsou nezaměstnaní, výdělky, že jsou diskutabilní, že to, že někdo má po škole, lidově řečeno, málo ještě neznámá, že třeba potom v průběhu toho, té pracovní kariéry se mu příjem nezvýší. Tak, jak vy vnímáte měření kvality školy? Co by pro vás bylo kritériem, důležitým pro kvalitu vysoké školy?

Jan HORSKÝ, historik, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Jistě, tohle nesporně, v tomhle plný souhlas. V zásadě je jasné, že ta škola musí být nějak hodnocena. Jednak podle svého výzkumného výkonu, nebo vědeckého výzkumného výkonu, jednak podle kvality svých absolventů. A je zároveň jasné, což i znělo před chvílkou, že ta, dejme tomu, možnost posuzovat tu kvalitu absolventů podle jeho platového ohodnocení potom je pochopitelně velmi relativní, protože srovnáme-li, dejme tomu, plat absolventa evangelické teologické fakulty někde na nějaké venkovské farnosti s platem právníka, tak je jasné, že ten rozdíl je naprosto na první pohled markantní. Ale v tomhle to si myslím, že jako je jasné, že je zcela rozumné mít jako multikriteriální posuzování vysokých škol, v tom bych neměl, neviděl bych v tom žádný problém.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Ano. Ještě ke kvalitám vysokých škol. Vladimír Haasz, krátce, poprosím.

Vladimír HAASZ, profesor, předseda Rady vysokých škol, člen Rady vlády pro výzkum a inovace

S tím to souvisí. Souvisí to s tou poznámkou o negativních stipendiích. Protože skutečně rozumná univerzita, rozumné vedení univerzity, rozumný senát samozřejmě, jestliže bude chtít získat studenty, tak řekne, ti dobří to dostanou, to školné, zpátky ve stipendiu. A jestliže absolventi takové školy snadno najdou zaměstnání, a teď musíme posuzovat oborově, nemůžeme samozřejmě srovnávat, pan kolega tady řekl, právníka s absolventem teologické fakulty. Ale oborově, jestliže bude známo, že absolventi té školy nacházejí dobrá, dobře placená zaměstnání v daném oboru na rozdíl od školy jiné, tak zase toto je určité posouzení kvality, bude to mít zpětnou vazbu, jestli ti studenti na tu vysokou školu přijdou. A v okamžiku, kdy budou mít možnost získat poměrně vysoké prospěchové stipendium, a to ovlivňuje senát a bude i, myslím, po reformě, tady šlo spíš o vymezení kompetencí, kdy jde nejenom o oslabení nějakého vlivu. Možná přímo exekutivního, ale ne dlouhodobého rozvoje, tak v tom případě samozřejmě by to nebyl problém.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Máme před sebou ještě 2 body, kterých jsme se nedotkli. Jedním z nich je zpřísnění akreditačních podmínek, to je také prioritou ministra. Jan Horský, jak by tyto akreditační podmínky měly být zpřísněny, ano či ne?

Jan HORSKÝ, historik, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Tak, teďka si nejsem schopen konkrétně odpovědět na otázku jak by měly být upraveny.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Je potřeba je zpřísnovat?

Jan HORSKÝ, historik, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Myslím si, že možná trochu ano. Já, mně se osobně velice líbí ta myšlenka, že by se mělo zamezit takzvaným, existenci takzvaných létajících profesorů. Z tohoto hlediska se mi v zásadě líbí i registr docentů a profesorů. Protože opravdu si myslím, já jsem kdysi působil na Pedagogické fakultě v Ústí nad Labem, takže mám zkušenost jak z Univerzity Karlovy, tak teda z mimopražské vysoké školy. A myslím si, že vlastně pro rozvoj těch mimopražských vysokých škol, tak je velice významné, aby tam vznikly skutečně, nebo aby se opravdu ustanovili tam žijící profesori, tam žijící docenti, tam ten obor rozvíjející. Čili z tohoto hlediska si myslím, že je jedna z rozumných úprav akreditace opravdu hledět na to, aby na jednoho profesora byl akreditován pouze jeden obor, nebo aby prostě nevystupoval jeden a tentýž profesor v akreditacích na 5, 8 univerzitách.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Vladimír Haasz.

Vladimír HAASZ, profesor, předseda Rady vysokých škol, člen Rady vlády pro výzkum a inovace

S tímhle samozřejmě plně souhlasím, ale já bych spíš se přiklonil k tomu zpřísnit akreditace, tak změnit. Totiž samozřejmě zpřísnění z hlediska personálního zajištění, jak o něm tady kolega mluvil, o tom, to je bez diskuse. Ale tady jde ještě o jinou věc. V současné době de facto akreditační komise projednala akreditaci každého oboru. Dle mého názoru a i některých mých kolegů by bylo rozhodně rozumnější, aby se projednávala akreditace dané oblasti v daném stupni studia bakalářské, magisterské, doktorské pro danou školu, respektive fakultu. Protože u těch velkých škol ty fakulty jsou de facto samostatnými jednotkami. Tím by se snížila administrativní náročnost té práce akreditační komise a měla by skutečně víc času hodnotit kvalitu. Zda osobnost zaručuje daný program.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Daniel Münich, prosím, doplnění. Akreditační podmínky.

Daniel MÜNICH, člen skupiny NERV, odborník na reformu vysokého školství

Já to skutečně spíše doplním. Takže abych s tím polemizoval, protože nemám důvod s tím polemizovat. Já si myslím, že by měla existovat větší pravděpodobnost, že školu přepadne namátková kontrola, řekněme, při obhajobách a podobných věcech. To znamená, věci by musely být předem hlášeny, aby prostě se nemohlo stát, že někdo to dostává, aniž se do té školy vůbec podíval, byl schopen tu svoji věc obhájit. Neznamená to, že permanentně budou chodit kontroly, ale prostě aby ten pocit, že to někdo skutečně může přijít mezi akreditací, já vím, je to období poměrně dlouhé, přijít, by tam mohlo být. A druhá věc je, aby se při těch akreditacích tvrdě vyžadovala kvalita, ale na druhé straně, aby se nebralo v úvahu, jestli ten daný program už někdo nabízí a jestli ho, je vlastně ještě potřebujeme nebo ne. Protože tím by se zavřely dveře konkurenci. Takže kvalita určitě ano, ale měřítkem pro tu akreditační komisi by nemělo být, jestli už to někdo jinde nabízí nebo ne.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Úplně poslední věc. Měly by se dělit vysoké školy na výzkumné a praktické. Jediná otázka k té věci. Jan Horský. Co bude vlastně motivovat školy, aby se z nich staly takzvané praktické univerzity? Jaké výhody to pro ně bude mít? Bude nějaká univerzita toto chtít jaksí měnit to své postavení?

Jan HORSKÝ, historik, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Já myslím, že pokud bude rozumná, tak ano. Pokud bude rozumná, bude, uvědomí si, že spadá do té kategorie, tak ano. Protože si nemyslím, že by to mělo být nějak zásadně nevýhodné pro tu vysokou školu, která nechce být skutečně výzkumným pracovištěm. A jsou takové vysoké školy, které nemají dneska povahu vysloveně výzkumných vysokých škol. Takže jako racionalita by je k tomu měla motivovat. Ale dovolil bych si tady jedinou poznámku ještě. Mělo by být, myslím, zdůrazňováno, že to, že to budou vysoké školy nevýzkumné, musí, nebo pardon, nesmí znamenat, že to budou vysoké školy bez vědy. To je jako něco, co je nutné podtrhávat. Já se trochu bojím toho, protože za sebou mám také zkušenost někdejšího působení na pedagogické fakultě, že někteří budou chtít tohoto využít k tomu, aby se úplně vyvázali z nějaké badatelské práce. Ale vysokoškolské vzdělání není možné bez vědy. To je spíš o mýtu té vědy, zastoupení té vědecké badatelské práce na té instituci.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Vladimír Haasz, krátce, prosím.

Vladimír HAASZ, profesor, předseda Rady vysokých škol, člen Rady vlády pro výzkum a inovace

Já k tomu jenom poznámku. A rozhodně to neznamena, že nevýzkumná univerzita nemůže, nebude výzkumná vysoká škola, bych spíš řekl, že to bude mít spíš neuniverzitní charakter, nemůže být kvalitní. Prostě neznamena to, že je nekvalitní. To je první věc. A druhá věc je, jak ty univerzity nebo školy donutit, aby se "specializovaly" v tomto smyslu. No, prosím vás, jedinež zase finančně. To znamena už současná pravidla nebo letos, od příštího roku, která by měla platit pravidla pro financování vysokých škol už zase tu úroveň zatím pouze v uvozovkách "kvality" v jednom či druhém směru, tam už nějak jsou. Pro tu školu musí být výhodné zaměřit se buď na výchovu bakalářů, nebo na vědu, výzkum špičkového charakteru.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Daniel Műnich.

Daniel MűNICH, člen skupiny NERV, odborník na reformu vysokého školství

Spíše povzdechnutí, že začínáme jaksi diverzifikovat vysoké školy podle vědeckých výsledků až nyní, kdy proběhla víceméně masifikace, že kdybychom to bývali se rozhodli udělat na začátku, že by bylo snadnější tu Jipku přehladit než teď.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

2 slova Vladimír Haasz tady.

Vladimír HAASZ, profesor, předseda Rady vysokých škol, člen Rady vlády pro výzkum a inovace

2 slova k tomu. A bohužel, ne ona to bude jedna věta. A bohužel v okamžiku, kdy tedy se nenavyšují prostředky do vysokých škol jako tomu bylo před lety nebo kdy relativně aspoň neklesaly, ale když klesají. Pak to bude strašně těžké.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Tolik tedy závěrečná slova předsedy Rady vysokých škol Vladimíra Haasze, který byl hostem dnešního vydání Studia STOP. Byl také tady s námi historik, vysokoškolský pedagog Jan Horský z Fakulty sociálních studií Univerzity Karlovy a v neposlední řadě Daniel Műnich z CERGE-EI, který je členem skupiny NERV a také odborníkem na reformu vysokého školství. Pánové, děkuji za vaši přítomnost a návštěvu ve studiu.

Vladimír HAASZ, profesor, předseda Rady vysokých škol, člen Rady vlády pro výzkum a inovace

Děkujeme za pozvání, na shledanou.

Jan HORSKÝ, historik, vysokoškolský pedagog, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Děkujeme a posluchačům dobrou noc.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Děkuji vám, na shledanou.

Daniel MŮNICH, člen skupiny NERV, odborník na reformu vysokého školství

Na shledanou.

Terezie JIRÁSKOVÁ, moderátorka

Za spolupráci děkuji Valérii Radsmanové a Davidu Schneiderovi. Ze studia Českého rozhlasu 6 se na slyšenou těší a klidnou noc přeje Terezie Jirásková.